

Kính thưa Thầy và các Thầy Cô!

Chúng con xin phép chia sẻ một số nội dung chính mà chúng con ghi chép trong bài Thầy Vọng Tây giảng từ 4h50' đến 6h00', sáng thứ Ba, ngày 09/09/2025.

PHẬT HỌC THƯỜNG THỨC

Bài 188: Nghe khen sợ, nghe lỗi vui.

Người xưa có câu là: “*Nghe lỗi lầm thì vui*” tức là nghe người nói lỗi lầm của bản thân mình thì mình phải thấy vui. Vì sao vui? Vì có nhiều lỗi lầm, chúng ta gây ra mà bản thân không hề hay biết, cho nên, nếu có người nhắc nhở thì đó là sự may mắn. Nhờ đó chúng ta có cơ hội sửa lỗi, nhờ đó nâng cao cảnh giới, trí tuệ, đức hạnh của chính mình. Vậy thì sao mà không vui, không cảm kích, không tri ân được? Đây là người xưa có sự tu dưỡng tốt!

Khi chúng ta thấy phản ứng của những người xung quanh là chúng ta biết mình đang làm sai. Chỉ cần biết quan sát một chút là đã nhận ra được. Ba người trở lên cùng nói về mình thì chắc chắn chúng ta có sai phạm gì đó. Thế nhưng thế gian này lại nhiều người tự cho mình là đúng, số người biết phản tỉnh, biết kiểm soát lỗi lầm thì quá ít. Đây cũng là nguyên nhân vì sao chúng ta học Phật mà không có được thọ dụng.

Chúng ta ngày nay khó chấp nhận nghe lời khuyên can, thường hay nghĩ là cả thiên hạ này sai hết, chỉ có bản thân mình là đúng. Đây là tập khí xấu ác nghiêm trọng! Con người ngày nay tạo tác rất nhiều lỗi lầm và ưa thích che dấu hoặc đùn đẩy, thoái thác lỗi lầm đó. Phải nên biết rằng việc đùn đẩy lỗi lầm sang người khác là một việc ác nghiêm trọng! Người quân tử không làm việc đó huống hồ chúng ta là người học Phật, tương lai là một vị Bồ Tát, một vị Phật.

Người xưa nói rất rõ: “*Con người không phải là Thánh Hiền, ai mà không có lỗi*”. Có lỗi thì nhận lỗi, có sai thì nhận sai và mau mau đi sửa sai, sửa lỗi. Biết thay đổi, tự làm mới thì mới có cơ hội sám trừ tội lỗi. Người biết nhận sai, nhận lỗi là đã tiến lên một bậc rất cao. Người đùn đẩy lỗi lầm cho người khác là người tụt dốc từ rất lâu. Việc này mỗi chúng ta, ai cũng có từ vô lượng kiếp đến nay!

Hòa Thượng nói: “*Chúng ta tạo tác lỗi lầm thì chính mình phải dũng mãnh gánh vác, dũng mãnh nhận lỗi thì lỗi lầm mới có thể sám trừ. Con người ở thế gian luôn là cố ý che dấu. Cho nên Phật dạy chúng ta phải tích âm đức. Âm đức là gì? Âm chính là không để người khác biết. Chúng ta đoạn ác tu thiện, tích công bồi đức nhưng không cần người khác biết! Cho dù chúng ta làm việc công đức lớn cỡ nào, chúng ta đối với tất cả mọi người cũng thành khẩn, cũng khiêm cung, cũng kính nhường. Vậy thì, công đức mà chúng ta tích mới có thể bảo toàn.*”

Khi che dấu lỗi lầm, chúng ta tưởng rằng không ai biết. Chúng ta chỉ có thể che dấu được người có tâm ý bao chao, nóng vội. Người có một chút tâm thanh tịnh thì chúng ta không thể che dấu được. Mặt khác, có người mới làm được một chút việc thiện đã muốn cho mọi người đều biết. Họ đăng lên báo đài, người người tán thán một câu, vậy thì chính mình đã hưởng hết phước báu từ việc thiện mình làm.

Cho nên ngày ngày chúng ta phải tích âm đức và với lỗi lầm của mình thì phải mong muốn người xung quanh biết. Càng nhiều người biết, càng nhiều người chỉ trích thì tội nghiệp của mình sẽ được tiêu nhanh hơn. Thế nhưng, phần nhiều người tu hành, học Phật ngày nay, được tán thán nhiều hơn đức hạnh của họ, hoàn toàn là ảo danh ảo vọng, danh không đúng với thực. Tuy nhiên, họ vẫn vui khi nghe khen và vẫn giận khi nghe lỗi, vẫn xây lâu đài trên cát chứ không phải là “*nghe khen sợ, nghe lỗi vui*”.

Chỗ này, Hòa Thượng nhắc chúng ta phải tích âm đức tức là tích cực làm việc phước lành mà không cần người khác phải biết. Tập khí phiền não xấu ác của chúng ta liên tục biến đổi, luôn thay hình đổi dạng, đến nỗi chúng ta không nhận ra. Khi lúc nhận ra được thì đã quá sai rồi. Ban đầu, chúng ta làm những việc hy sinh phụng hiến nhưng sau đó chúng ta khởi tâm phân biệt. Nơi người ta đãi ngộ nồng hậu thì sanh tâm ưa thích và nơi người ta không đãi ngộ thì sanh tâm oán hận. Cứ thế tâm chúng ta đã chuyển biến mà không nhận ra. Mọi người hãy quán sát xem tâm mình có như vậy không? Quan trọng là dù đến đâu, dù ở hoàn cảnh nào, chúng ta phải giữ tâm, phải kiểm soát được tâm mình. Mọi nơi tâm đều như nhau kể cả trong hoàn cảnh, trong sự đối đãi tốt hơn hay xấu hơn.

Hai mươi năm trước, tôi đi dạy học, lúc đó hoàn cảnh rất khó khăn, Sư Bà nói với tôi rằng Sư Bà mời tôi dạy nhưng không có tiền trả cho tôi. Nghe nói như thế, ý niệm cơm áo gạo tiền trong tôi đã hiện ra thúc đẩy phía sau. Tuy nhiên, tinh thần, ý chí quyết tâm của mình đã vượt ra ngoài cái ta và cái của ta. Do đó, tôi nói: “*Sư Bà cứ yên tâm, có tiền hay không có tiền con đều dạy y như vậy*”. Đành rằng khi nói như thế là cần răng mà nói nhưng rõ ràng là ý chí đã vượt lên, không để sự chấp trước làm chủ. Cho nên quan trọng là chúng ta phải tích âm đức trong cuộc sống hiện tại.

Nhiều việc hằng ngày chúng ta có thể tích âm đức. Đôi khi lười biếng, chểnh mảng, nhêch nhác khiến chúng ta mất đi cơ hội này. Kinh điển Tịnh Độ khẳng định rằng một ngày tu ở thế giới Ta Bà này bằng 100 năm ở Cực Lạc. Vì sao như vậy? Vì ở Tây Phương có đất bằng vàng ròng, cây bằng bảy báu, mọi thứ trang nghiêm, xung quanh đều là Bất thoái Bồ Tát. Trên chúng ta là Quan Âm, Thế Chí, Văn Thù, Phổ Hiền làm huynh trưởng. Trên cao nữa có Phật A Di Đà ngày ngày thuyết pháp nên ở Tây Phương Cực Lạc, chúng ta có cơ hội tu tập, tu thiện. Trong khi đó, ở cõi Ta Bà này, khởi được tâm thiện lành, tâm hy sinh phụng hiến rất khó, như thể cắt da cắt thịt. Hiện tại, chúng ta làm quen rồi thì thấy dễ, thấy rằng nhất cử nhất động ở Ta Bà, đều là cơ hội để chúng

ta tu thiện làm lợi ích cho mọi người. Chúng sanh ở cõi Ta Bà này đầy đau khổ nên người ta rất cần sự giúp ích của người học Phật.

Hòa Thượng nói: ***“Hằng ngày chúng ta tạo tác tội nghiệp bất kể là tạo nhiều hay ít đều là hy vọng người khác biết được. Biết được để làm gì? Người này mắng mình một câu, người kia chỉ trích một tiếng thì quả báo của mình đã tiêu hết rồi! Mỗi chúng ta đều phải nên biết chính mình tạo tội nghiệp trùng trùng, phải nhanh mà tiêu hết, nếu không tiêu được, đến khi quả báo hiện tiền rồi, chúng ta thấy vô cùng là khó khăn.”***

Hòa Thượng nhắc đến vị Cư sĩ là Thầy của Ngài Huyền Trang, có công đức trùng hưng Phật pháp rất lớn. Thế nhưng Ngài lại bị bệnh khổ đến mức độ, người bên ngoài nhìn thấy cái khổ của Ngài thì chính họ còn chịu không nổi. Do đó, mỗi chúng ta phải cố gắng mà tiêu trừ nghiệp chướng. Ngày ngày chúng ta tích công bồi đức, kiểm soát sửa lỗi chính là đang hạn chế thấp nhất những nghiệp mới. Mỗi ngày hãy chỉ tích chứa thêm công đức phước báu chứ không tích thêm tội nghiệp. Việc này mấy ai ở thế gian biết được! Họ đang ngày ngày tạo nghiệp nhưng vẫn nghĩ mình là người tốt, đến khi nghiệp chướng đến rồi mới sợ.

Hòa Thượng nói: ***“Ác nghiệp của mình thì nên để người ta biết được còn thiện nghiệp mà chúng ta làm được thì không nên để cho người ta biết. Con người hiện tại dù làm được một chút thiện chỉ sợ người ta không biết, đều muốn người ta tuyên dương, thậm chí muốn chút thiện đó trở thành đại thiện. Khi mọi người biết được, mọi người cung kính và tán thán, vậy thì phước thiện của bạn đã hết. Còn việc hằng ngày tạo ác thì không muốn mọi người biết. Kết quả là cái ác đó được chất chứa mà không muốn ai nhắc đến. Đến khi ở trước mặt vua Diêm La tính sổ thì lúc đó không còn kịp nữa. Con người như thế này, chúng ta thử nghĩ xem, có thông minh không?”***

Bản thân tôi vẫn phải bắt đầu dĩ khi nói ra việc thiện của mình để cho mọi người biết cách làm. Nếu nói ra để khoe, để ảo danh ảo vọng thì không nên nói. Con người chìm trong danh vọng lợi dưỡng mà không nhận ra nên tạo ra vô lượng vô biên tội nghiệp. Họ bất chấp thủ đoạn để tạo ác. Trên Kinh gọi đó là những người đáng thương! Chúng ta đừng nghĩ đó là ai! Là mỗi chúng ta.

Vì tánh người vốn thiện nên đôi lúc mọi người cũng phản tỉnh, nhận ra nhưng rồi họ vẫn bị danh lợi lôi kéo, đến mức có những người muốn sửa lỗi lầm, muốn thay đổi tập khí xấu ác nhưng sửa không được, vẫn bị tập khí xấu ác dẫn dắt. Buổi sáng quyết tâm phải thay đổi, làm người mới nhưng đến buổi chiều vẫn làm sai y như cũ. Rõ ràng là có phản tỉnh, có giác ngộ nhưng nội lực công phu tu hành chưa có nên vẫn bị dẫn dắt tiếp tục. Đây là sự cảnh tỉnh cho chúng ta. Ngoài việc chúng ta muốn cải lỗi chúng ta phải tính đến nghiệp chướng và oan gia trái chủ tác động. Nếu không nỗ lực, dũng mãnh tinh tấn một cách đặc biệt thì khó mà vượt qua tập khí xấu ác của mình.

Mỗi chúng ta phải nên nhớ câu nói của người xưa: “*Là phàm phu thì có lỗi lầm, có lỗi lầm thì tích cực mà sửa*”. Quan trọng nhất là: “*Lỗi lầm mà biết sửa thì có gì là tốt bằng*”. Hòa Thượng nói: “***Chỉ sợ là chúng ta không chịu sửa lỗi.***” Thánh Hiền còn lỗi lầm huống hồ là phàm phu như chúng ta đây. Tuy nhiên, chúng ta luôn “*tự dĩ vi thị*” - tự cho mình là đúng. Một tên tử tù đưa lên pháp trường xử bắn vậy mà vẫn có kẻ không bao giờ nhận lỗi. Có những tên tử tù vẫn sám hối ăn năn và khi họ chết thì họ cũng thanh thoi hơn một chút.

Hòa Thượng nói: “***Chỉ sợ là chúng ta không muốn sửa đổi. Bạn không muốn sửa đổi thì còn cách gì nữa đây? Nếu bạn có thể sửa đổi thì đó là đại thiện!***” Chúng sanh ngày nay tạo nghiệp trùng trùng mà lại muốn hết tội trong một ngày. Đây là tập khí xấu ác nhất của chúng ta. Trước đây có một người than phiền với tôi rằng tu hoài, được 5 năm rồi, mà chưa có niềm vui. Tôi phân tích cho cô ấy hiểu rằng: “*Năm nay, cô đã 55 tuổi, vậy trong 50 năm trước, khi chưa tu tập, cô đã làm cho biết bao nhiêu người đau khổ! Cô cũng phải xem xét xem trong 5 năm tu hành của mình, cô có thay đổi, có làm mới không hay chỉ là tu trên hình thức? Có phải là quy y Phật rồi, có pháp danh rồi nhưng lại chẳng hề thay đổi?*”

“*Một ngày công phu niệm Phật của cô là mấy tiếng? Hai hay bốn tiếng, vậy thì vẫn còn có đến 20, 22 tiếng tiếp tục ảo danh ảo vọng, tự tư tự lợi, tham sân si mạn, vẫn là tạo nghiệp. Trong hai hay bốn tiếng tu tập đó, cô có giữ được tâm thanh tịnh không hay vẫn là loạn động? Có phải ngời đó vẫn phân biệt vọng tưởng chấp trước không? Vậy thì làm sao mà có được kết quả tốt!*”

Chúng ta cũng vậy, mấy mươi năm tạo tội, mấy mươi năm tùy thuận tập khí xấu ác, mới sửa đổi một chút đã muốn tập khí xấu ác của mình sạch trơn. Hòa Thượng nói tu hành sửa lỗi không chỉ 10 năm mà có lẽ 20 năm, thậm chí là 30 năm thật làm mới có kết quả. Thật làm, thật tinh tấn chứ không phải làm một cách chệnh mảng, tinh tướng.

Bài hôm nay Hòa Thượng nhắc chúng ta nghe chỉ lỗi thì phải vui mừng còn khi nghe khen, chúng ta phải kiểm điểm xem đức hạnh của mình có xứng đáng không? Nghe khen để kiểm điểm chứ không phải nghe khen để vui! Như thế mới là biết dụng công để tu sửa. Chúng ta nên tìm cách để miễn nhiễm chứ không phải tìm cách để trốn tránh. Đối với Tài Sắc Danh Thù, chúng ta phải tìm cách để không bị ràng buộc, để miễn nhiễm chứ không tìm cách trốn tránh. Bên trong vẫn ẩn chứa nên nếu trốn tránh thì khi danh đến vẫn dính danh, lợi đến vẫn dính lợi.

Phật dạy chúng ta cần tu Giới Định Tuệ, diệt trừ Tham Sân Si. Chúng ta phải tìm cách miễn nhiễm với tham chứ không nên tìm cách né tránh, trốn chạy khỏi tham. Đáng lưu ý là Phật dạy chúng ta diệt tham chứ không phải là đối tượng tham. Tập khí xấu ác như tham ăn, tham ngủ, tham danh, tham tiền thì phải đối trị, phải vô cảm với chúng, phải tìm cách miễn nhiễm. Trước đây tôi từng khuyên mọi người, đừng cho bản thân có cơ hội.

Lỗi lầm mà chúng ta đã tạo là do tư lợi gây ra. Nếu không có cái ta và của ta, không tư lợi thì chắc chắn chúng ta không phạm phải sai lầm. Muốn biền thủ một khoản tiền nào đó thì họ phải tính đủ cách để lấy khoản tiền đó một cách hợp lý nhất. Còn một người không có ý niệm biền thủ thì sẽ chẳng phải nghĩ gì. Người làm việc sai trái thường tìm mọi cách để bưng bít việc sai trái của mình, khi đó nội tâm không an vui. Chỉ có người không vướng bận việc gì mới tự tại, thanh tịnh, giải thoát, an vui.

Nếu chúng ta không vì ta, vì cái của ta, không vì tham thố hưởng thụ thì sẽ không làm các việc sai trái. Bài học hôm nay, Hòa Thượng dạy chúng ta phải tích âm đức, phải tiếp nhận lời góp ý sửa lỗi, và phải tích cực mà tự thay đổi, tự làm mới. Hai lỗi nặng nhất của con người thế gian đó là không biết tích âm đức tức là làm được một chút việc thiện thì mong được khen, mong mọi người đều biết và hai là lỗi lầm bằng trời thì không muốn ai biết.

Cho nên câu sau cùng trong bài học này, Hòa Thượng nói: ***“Bậc hiền nhân quân tử nghe lỗi, sửa lỗi và tích cực làm các việc thiện lành. Chính mình như vậy mới có thể nâng cao cảnh giới, nâng cao trí tuệ, nâng cao đức hạnh của chính mình”***. Người nghe lỗi không vui thì làm sao có thể nâng cao được đức hạnh! Bản thân mình có lỗi đã là việc không nên! Nếu chúng ta có lỗi mà dẫn dắt một gia đình, một đoàn thể thì kết quả sẽ là sự hư hại, nhân quả này chắc chắn không nhỏ. Cho nên chúng ta phải tự phản tỉnh, tự tu sửa, tự tích công bồi đức, tích âm đức cho chính mình và phải nỗ lực tu tập như vậy cả đời.

Không phải tu tập một năm, một tháng mà được, Hòa Thượng nói là có khi phải 10 năm, 20 năm hoặc 30 năm, thậm chí có người tu cả đời chưa có kết quả! Cả đời tạo nhiều lỗi lầm nhưng vừa mới tu vài năm mà mong mình không còn lỗi. Tư duy này là sai lầm! Việc này chính bản thân tôi cũng nhận ra! Chính mình cứ nghĩ mình làm được nhiều rồi mà sao bệnh khổ và các chương nạn vẫn trùng trùng. Mỗi lần tâm như vậy, chúng ta hãy nhìn vào Phật Bồ Tát. Các Ngài trải qua vô lượng kiếp tu hành, làm biết bao nhiêu việc lợi ích cho chúng sanh mà các Ngài vẫn gặp nhiều chương ngại. Nếu không tư duy như thế thì khi chúng ta gặp khó khăn, chúng ta sẽ không chấp nhận, sẽ oán trời trách người./.

Nam Mô A Di Đà Phật

Chúng con xin tùy hỷ công đức của Thầy và tất cả các Thầy Cô!

Nội dung chúng con ghi chép lời giảng của Thầy có thể còn sai lầm và thiếu sót. Kính mong Thầy và các Thầy Cô lượng thứ, chỉ bảo và đóng góp ý kiến để tài liệu học tập mang lại lợi ích cho mọi người!